

Jolanta Kowalewska-Dąbrowska

Językowy obraz *Boga i człowieka* w poezji Jana Twardowskiego

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
Gdańsk 2006

Spis treści

Wstęp

1. Kilka uwag przedwstępnych / 9
2. Jan Twardowski – poeta nadworny Jana XXIII / 10
 - 2.1. Poezja religijna / 11
 - 2.2. Poezja kapłańska / 13
 - 2.3. Religijność czy kapłańskość poezji J. Twardowskiego? / 14

Część pierwsza

Teoretyczne i metodologiczne zaplecze badawcze

Rozdział I

Współczesne kierunki i nurty humanistyki inspirujące językoznawcze badanie tekstów poetyckich

1. W stronę interdyscyplinarności / 17
2. Tekst literacki jako przedmiot badania literaturoznawstwa i lingwistyki / 19
3. Tendencje we współczesnej lingwistyce – nowy paradygmat / 21

Rozdział II

Czym jest znaczenie i jak je opisywać – podstawowe problemy współczesnej semantyki

1. Kłopoty z definicją znaczenia / 22
2. Od obiektywizmu do subiektywizmu w badaniach semantycznych / 23
 - 2.1. Kognitywizm a lingwistyka kulturowa / 24
 - 2.2. Co bada semantyka kognitywna / 26
 - 2.2.1. Kategoryzacja i rodzaje kategorii / 26
 - 2.2.2. Problem metafory / 28
 - 2.2.3. Modelowanie w kognitywizmie / 30
 - 2.3. Co bada semantyka kulturowa / 32
 - 2.3.1. Językowy obraz świata / 34
 - 2.3.2. Kategoryzacja i punkt widzenia w językowym obrazie świata / 38
 - 2.3.3. Wartościowanie / 40
 - 2.3.4. Metody opisu znaczenia / 41
 - 2.3.4.1. Definicja znaczenia / 42
 - 2.3.4.2. Stereotyp / 42
 - 2.3.5. Obraz świata w idiolekcie pisarza / 45
 - 2.3.6. Rola kontekstu w opisach znaczeń tekstu poetyckiego / 46

Część druga

Obrazy semantyczne wybranych pojęć w idiolekcie Jana Twardowskiego

Wprowadzenie / 51

1. Przyjęte sposoby opisu / 51
2. Zagadnienie odmiany gatunkowej analizowanych utworów / 54

Rozdział III

Obraz Boga

1. Potoczne pojmowanie Boga – trudności definicyjne / 56
2. Poetyckie pojmowanie Boga / 59
 - 2.1. Sposoby mówienia o Bogu i do Boga / 59
 - 2.2. Idiolektalne profile Boga / 61
 - 2.2.1. *Jestem bo Jesteś* – Bóg jako Ten, który Jest / 62
 - 2.2.2. Bóg jako Stworzyciel / 65
 - 2.2.3. Atrybuty Boga Stwórcy / 70
 - A. Inność i jedyność Boga / 71
 - B. Prawdziwość niepoznawalnego Boga / 73
 - C. Wszechwiedza Boża / 77
 - D. Wszechmoc Boża / 79
 - E. Nieobecność a niewidzialność Boga / 81
 - F. Miłość Boża / 84
 - G. Miłosierdzie Boże / 87
 - H. Opiekuńczość i troskliwość Boga – dobrego Ojca / 89
 - I. Milczenie Boga / 91
 - J. Wielkość i małość Boga / 97
 - K. Sprawiedliwość Boża / 99
 - 2.3. Gdzie jest Bóg? / 100
3. Konkluzje / 102

Rozdział IV

Obraz anioła

1. Potoczne wyobrażenie anioła / 106
 - 1.1. Angelologiczna charakterystyka anioła / 106
 - 1.2. Anioł a człowiek / 107
2. Poetyckie wyobrażenie anioła / 108
 - 2.1. Anioł jako duch (byt duchowy) – ontyczny profil anioła / 108
 - 2.2. Anioł jako byt opiekuńczy – czyli profil Anioła Stróża / 113
3. Konkluzje / 124

Rozdział V

Obraz świętego

1. Rozumienie świętości w języku potocznym / 126
2. Kto to jest święty? Co to jest świętość? Profile kognitywne w wierszach Jana Twardowskiego / 127
 - 2.1. Ogólny ontyczny profil świętego / 127
 - 2.2. Święci w niebie / 134

- 2.3. Profil świętego kanonizowanego / 134
- 3. Konkluzje / 140

Rozdział VI

Obraz człowieka

- 1. Potoczne rozumienie pojęcia *człowiek* – trudności definicyjne / 142
 - 1.1. Konceptualizacja ontyczna / 143
 - 1.2. Konceptualizacja religijna / 145
 - 1.2.1. Obraz wiary (wiara – wiedza – prawda) / 146
- 2. Poetyckie profile człowieka / 149
 - 2.1. Człowiek jako istota duchowo-cielesna – profil ontyczny / 150
 - 2.2. Relacyjne profile człowieka / 157
 - 2.2.1. Człowiek w kontakcie z Bogiem – profil egzystencjalny / 157
 - 2.2.1.1. Wiara człowieka / 160
 - 2.2.1.2. Miłość człowieka do Boga / 169
 - 2.2.2. Człowiek w drodze do Boga – profil pielgrzyma / 173
- 3. Konkluzje / 181

Zakończenie

- 1. Kilka uwag na temat zakresu pola badawczego przyjętego w ramach tej pracy / 185
- 2. Kształt stylistyczny wierszy Jana Twardowskiego / 187

Bibliografia

- Opracowania / 190
- Tytuły tomików Jana Twardowskiego wraz ze skrótami zastosowanymi w tekście / 200
- Skróty publikacji zbiorowych i słowników / 201